

ПУБЛІЧНА КОНСУЛЬТАЦІЯ ЩОДО РОЗРОБКИ ЗАКОНУ “ПРО ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ”

УКРАЇНА
2021

КОНТЕКСТ

Недавнє опитування громадської думки Центру Разумкова свідчить, що 73,2% громадян не довіряють політичним партіям. А згідно з опитуванням Національного демократичного інституту, 33% громадян не мають позитивного ставлення до жодної з політичних партій. Тому саме зараз варто змінити законодавчі підходи та практику діяльності політичних партій.

Публічні консультації щодо розробки закону “Про політичні партії” були організовані робочою групою ВРУ в партнерстві з Всеукраїнської ініціативою “Активна Громада” та Центром політико-правових реформ за сприяння Національного демократичного інституту й Міжнародної фундації виборчих систем (IFES) та завдяки підтримці Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), Міністерства міжнародних справ Канади та британської допомоги від уряду Великої Британії.

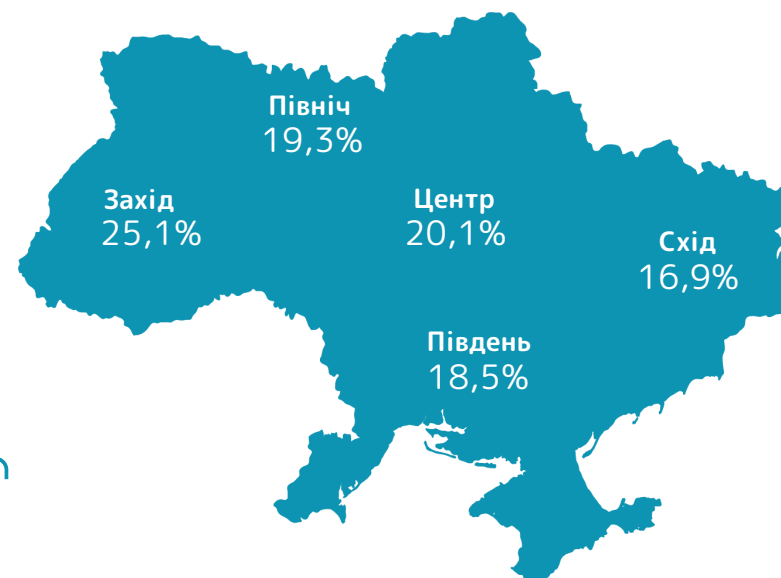
Метою проведення серії публічних консультацій було зібрати думки щодо концепту проєкту закону “Про політичні партії” від учасників - представників політичних партій, які протягом останніх 10 років брали участь у місцевих та загальнонаціональних виборах, – лідерів місцевих партійних осередків, партійних будівників, представників молодіжних та жіночих крил, активістів партій, представників громадських організацій, академічної спільноти.

Всього відбулось 5 подій з обговоренням на платформі Zoom за участі представників цільових аудиторій з усіх областей України. Після консультаційних подій додатково запускалась онлайн форма для збору ідей учасників, які не потрапили на події в Zoom. Всього у серії публічних консультацій взяли участь 173 учасники/ці.

ЦІЛЬОВІ АУДИТОРІЇ

ГЕОГРАФІЯ

СТАТЬ

59%

41%

НАСТУПНІ КРОКИ

- пропозиції будуть враховані робочою групою ВРУ до тексту проєкту закону “Про політичні партії”,
- проєкт закону “Про політичні партії” буде зареєстрований депутатами ВРУ в кінці січня на початку лютого в парламенті,
- текст закону буде переданий для аналізу експертами ОБСЄ та Венеційської комісії,
- законопроєкт буде обговорений під час публічних форумів широкою громадськістю з різних регіонів України в період з березня по травень 2021 року.

ДУМКА УЧАСНИКІВ

1. РОЛЬ ТА СТАТУС ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ

1.1. Причини низької довіри виборців до політичних партій:

- Невиконання передвиборчих обіцянок.
- Відсутність взаємодії партій з виборцями.
- Асоціювання виборців політичних партій з політичними проектами.
- Асоціація політичної партії з певною особою - партії вождівського типу.
- Брак доступності політичних партій. Складність входження громадян, в тому числі молоді, у керівні органи та виборчі списки партії.
- Відсутні ідеологічні партії.
- Несистемна діяльність партії.
- Низька довіра до органів влади транслюється і на партії.
- Брак чіткої структури партії та структури прийняття рішень партією.
- Низький рівень політичної культури партійців.
- Низький рівень політичної культури виборців.

1.2. Оновлення порядку реєстрації політичних партій, відкриття реєстру членів політичних партій

Учасники консультацій в абсолютній більшості підтримують оновлення та спрощення порядку реєстрації політичних партій.

Проте до питання відкриття реєстру членів політичних партій учасники озвучили свої занепокоєння.

АРГУМЕНТИ ЗА ВІДКРИТТЯ РЕЄСТРУ:

- Політична діяльність є публічною діяльністю.
- Відкритість реєстру зробить партію більш прозорою для громадян.
- Відкритий реєстр зробить партію більш представницькою.
- Відкритий реєстр свідчить про реальну кількість членів партії.
- Напередодні виборів у списки партії на вибори включають нових членів, котрі не приймали публічно участі у політичній партії.
- Коли це буде завчасно відомо, виборці зможуть робити більш об'єктивний вибір.

ЗАНЕПОЄННЯ З ПРИВОДУ ВІДКРИТТЯ РЕЄСТРУ:

- Недовіра громадян до державних систем захисту персональних даних.
- Можливий адміністративний тиск на члена партій.
- Дискримінація членів партій у трудових колективах.
- Зайвий ризик для громадян з боку держави-агресора, особливо тих, які знаходяться на території, близької до держави-агресора.

ЯКІ ІНШІ АЛЬТЕРНАТИВНІ НОВЕЛИ:

робота місцевих осередків, котрі будуть представляти місцеві "лідери думок".

наявність веб-сайту політичної партії з оприлюдненням програми, діяльності, виконаних проектів.

обмежити участь одних і тих самих членів у кількості балотувань.

передбачити відповідальність партії за актуальність заявленої кількості членів.

1.3. Зменшення впливу держави-агресора на політичні партії в Україні

На це питання учасники не мали однозначної відповіді, та визнали, що єдиного механізму, який унеможливив би вплив держави-агресора (далі - ДА) на політичні партії в Україні, не існує. Перш за все потрібно зменшити інформаційний вплив ДА.

Основну роль для зменшення впливу ДА покладається на правоохоронні органи, зокрема на СБУ.

На законодавчому рівні варто заборонити членам політичних партій мати подвійне громадянство, нерухомість чи іншу власність в ДА, заборонити парламентські зв'язки, партійні зв'язки.

1.4. Етичний кодекс як внутрішньопартійний документ

Абсолютна більшість учасників обох форматів консультацій підтримала запровадження Етичного кодексу для політичних партій.

ДУМКА УЧАСНИКІВ

2. ВНУТРІШНЬОПАРТІЙНА ДЕМОКРАТІЯ

2.1. Розширення прав членів партії

Усі цільові групи консенсусно підтримали розширення прав членів партії. Проте було наголошено на необхідності чіткого формулювання і роз'яснення прав членів партії в законі. Для усіх партій повинні бути "єдині правила гри", передбачені законом, проте з іншого боку - партії не мають бути надмірно зарегульованими.

2.2. Переважне представництво місцевих організацій на загальнопартійному з'їзді

Абсолютна більшість учасників обох форматів публічної консультації підтримали пропозицію.

2.3. Ротація в управлінських органах партії

Більшість учасників одноголосно підтримала ротацію, зазначивши про необхідність прописаного в законі механізму та періодичності переобрання, з передбаченими обмеженнями щодо терміну перебування на керівних позиціях.

2.4. Більш демократичний та інклюзивний механізм ухвалення партійних рішень

Під час онлайн-обговорення це питання викликало активну дискусію та чимало запитань з боку учасників. Демократичні та інклюзивні механізми ухвалення партійних рішень - доволі розмите та широке поняття, яке вимагає специфікації.

ЩО ВАРТО ДЛЯ ЦЬОГО ПЕРЕДБАЧИТИ В ЗАКОНІ:

Передбачити в законі інформаційну складову діяльності політичних партій, аби забезпечити прозорість прийняття рішень, рівний доступ до зборів та інформації для розвитку внутрішньопартійної демократії.

Визначити на рівні закону правила та строки проведення регіональних з'їздів, зобов'язати політичні партії брати до уваги рішення всіх партійних осередків.

Передбачити своєрідний інструмент (за зразком петицій) на сайтах політичних партій.

ДУМКА УЧАСНИКІВ

3. ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ

3.1. Хто фінансує політичні партії

Всі учасники висловлювались одноголосно: виборці повинні дізнаватися, хто фінансує політичні партії до виборів.

Яким чином це забезпечити:

- Оприлюднення цієї інформації на НАЗК перед виборами.
- Додатково висвітлювати інформацію на сайтах політичних партій або на сайті ЦВК напередодні виборів.
- Запровадити "поріг" суми внесків до фондів політичних партій, зарахування якого обов'язково має бути висвітлене у визначені строки.

3.1. Хто фінансує політичні партії

У відповідях на це питання під час обговорення в жодна цільова аудиторія учасників не досягла консенсусу. Учасники висловили застереження, що вона матиме сенс та практичне значення лише після запровадження тотального декларування доходів, в іншому випадку немає ефективного і простого механізму моніторингу.

ЗАПОБІЖНИКИ ПРОТИ ПІДСТАВНИХ ДОНОРІВ:

- Введення обов'язкового декларування для донорів.
- Передбачити можливість робити внески на рахунки політичних партій виключно з банківських рахунків.

3.2. Рівень підтримки політичної партії для державного фінансування статутної діяльності?

Консенсусу у відповідях на це питання учасникам досягнути не вдалось. Проте найпоширенішими були відповіді щодо 2% та 3% та 5% підтримки. Також прозвучала пропозиція запровадження спеціальної програми розвитку малих політичних партій.

3.3. Регулювання витрат коштів державного фінансування статутної діяльності партії

Більшість учасників обох форматів консультації підтримали необхідність введення такого обмеження. Потрібно передбачити в законі обмеження на оплату заборгованості та оплату реклами політичною партією, а також - сформулювати чіткий перелік можливих статей, на які політичні партії можуть витратити кошти з державного бюджету.